

„Polonia i inne opowieści”, czyli, czy fotografia może być narzędziem?

Cykl zajęć dotyczących sztuki współczesnej oraz zagadnień związanych z jej prezentacją. Podstawą projektu są filmy edukacyjne zrealizowane w Zachęcie Narodowej Galerii Sztuki.

Materiał zaproponowany w konspektach lekcji może być dowolnie modyfikowany przez nauczyciela w czasie jednej lub paru lekcji. W większości przypadków scenariusze lekcje stanowią bardzo rozbudowaną propozycję zajęć bazujących na materiałach filmowych.

Cele programu

Percepcja sztuki.

Uczeń:

- jest przygotowany do percepcji sztuki współczesnej jako nowej formy ekspresji wyrazu i realizacji plastycznej.
- pośrednio uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych i artystycznych (materiał filmowy zrealizowany na wystawach sztuki współczesnej prezentowanych w Zachęcie Narodowej Galerii Sztuki)
- przez analizę wybranych zagadnień związanych z polską sztuką współczesną poznaje kulturę i tradycję własnego narodu.
- potrafi samodzielnie dotrzeć do źródeł informacji na temat sztuki i zjawisk artystycznych zawartych w książkach, podręcznikach, encyklopediach, słownikach oraz mediach, np. internecie.
- korzysta z przekazów medialnych – filmów, DVD, internetu, technologii komputerowej i cyfrowej do uzyskiwania informacji i tworzenia własnej analizy formalnej oraz treściowej wskazanego dzieła plastycznego.
- zna najważniejsze w Polsce instytucje związane z wystawiennictwem sztuki współczesnej (galerie, muzea) oraz potrafi odszukać informacje na ich temat w mediach – np. w internecie.

Ekspresja przez sztukę.

Uczeń:

- wykazuje twórczą postawę w opisie i interpretacji świata.
- posiada umiejętność abstrahowania, tworzenia nowych skojarzeń i wyobrażeń.
- potrafi dokonać samooceny i oceny pracy plastycznej innych ludzi – artystów, rówieśników - pod względem merytorycznym i estetycznym.
- na podstawie przykładowych dzieł sztuki samodzielnie dostrzega między nimi związku, odnajduje analogie oraz tworzy historię pod wskazanym kątem tematycznym.
- umie pracować indywidualnie oraz w grupie nad realizacją zadania o charakterze twórczym.

Recepcja sztuki.

Uczeń:

- swobodnie posługuje się podstawowymi pojęciami oraz terminami plastycznymi związanymi z formami wypowiedzi artystycznej, wykorzystywanymi w sztuce współczesnej (sztuki plastyczne, architektura).
- rozróżnia omawiane na zajęciach prace na tle kultury, w której powstawały, przestrzeni geograficznej oraz w kontekście wydarzeń historycznych i przemian społecznych.
- posiada podstawowe informacje na temat malarstwa, rzeźby, architektury oraz przedstawicieli kierunków w sztuce współczesnej.
- analizuje dzieło sztuki według jego treści, formy i ekspresji wyrazu. Swobodnie określa jego charakter oraz wskazuje związki między wybranymi pracami.
- łączy wskazane wystawy sztuk wizualnych z tekstami dotyczącymi danych ekspozycji.

Temat lekcji:

„Polonia i inne opowieści”, czyli, czy fotografia może być narzędziem?

Cele główne:

- Zapoznanie uczniów z podstawowymi zagadnieniami związanymi z medium fotografii. Przybliżenie historii tej dziedziny oraz wskazanie możliwości powiązania fotografii z innymi środkami artystycznej ekspresji.

Metody pracy: rozmowa dydaktyczna, działanie praktyczne.

Formy pracy: zbiorowa, grupowa, indywidualna.

Środki dydaktyczne:

- Podręcznik, albumy i książki z reprodukcjami dzieł sztuki współczesnej (np. Sztuka Świata, t. 10, Trzeciak P., Włodarczyk W., Mrozek J., Warszawa 2001; Piotrowski P., Znaczenia modernizmu. W stronę historii sztuki polskiej po 1945 roku, Poznań 1999; Rottenberg A., Sztuka w Polsce 1945-2005, Warszawa 2005)

- Słowniki pojęć plastycznych (np. Słownik terminologiczny sztuk pięknych. Wydanie nowe, Warszawa 1997, PWN; Słownik sztuki XX wieku, Warszawa 1998, Arkady; Giżycki M., Słownik kierunków, ruchów i kluczowych pojęć sztuki drugiej połowy XX wieku, Gdańsk 2002, słowo/obraz terytoria; Leksykon Sztuki Polskiej XX Wieku: Sztuki Plastyczne, J. Chrzanowska-Pieńkos, A. Pieńkos, Poznań 1996)

- Reprodukcje prac (mogą pochodzić z wymienionych wyżej albumów lub podręczników):

Wilhelm Sasnal, Metinides, cykl obrazów, olej na płótnie 2003

Enrique Metinides,

Marcin Maciejowski, Poręba Spytkowska, 2002

Joseph Kossuth, Jedno i trzy krzesła, instalacja 1965

Robert Kuśmirowski, Jazda godzinna na czas, performans 2007

Kazimierz Podsadecki, Miasto młyn życia, 1929

Przebieg lekcji:

Rozmowa z uczniami na temat fotografii:

- co to jest fotografia?

- do czego może służyć?

- w jakich dziedzinach naszego życia jest obecna?

Prezentacja filmu.

Nauczyciel zwraca uwagę na reakcje uczniów – w razie wątpliwości zatrzymuje projekcję i wyjaśnia niezrozumiałe pojęcia.

Praca w grupach – fotografia a inne dziedziny sztuki.

Alan Sekula określa miejsce fotografii w sztuce między literaturą, filmem a sztukami wizualnymi (malarstwo, grafika). Przed wszystkim stwierdza jednak, że fotografia to odrębna i całkowicie samodzielna dziedzina sztuki. Zadanie przygotowane dla uczniów polega na wskazaniu powiązań między różnymi dziedzinami sztuki i możliwości jakie daje fotografia w konfrontacji z innymi technikami wyrazu artystycznego.

Nauczyciel dzieli uczniów na 5 grup. Zadanie polega na analizie dzieła sztuki oraz przedstawienie powiązań danej pracy z fotografią.

Grupa I

Reprodukcje prac:

Wilhelm Sasnal, Bez tytuł (Metinides), cykl obrazów, olej na płótnie 2003.

Enrique Metinides, fotografie <http://www.antonkerngallery.com/artist.php?aid=33#>

Obrazy z cyklu „Metinides” zostały namalowane na podstawie zdjęć meksykańskiego fotografa Enrique Metinidesa (ur. 1934 r.), znanego z utrwalania na fotografii ciemnej i niekiedy okrutnej strony życia w niekonwencjonalny sposób. Na pierwszych targach sztuki „Frieze” w 2003 r. Fundacja Galerii Foksal reprezentująca Wilhelma Sasnala wystawiała razem z galerią Kurimanzutto z Meksyku, która z kolei reprezentuje Metinidesa. Wtedy Sasnal wpadł na pomysł namalowania obrazów zainspirowanych zdjęciami Metinidesa. Prace obu artystów wisiały koło siebie.

- za pomocą dostępnych materiałów (albumy, podręczniki, słowniki) odnajdźcie jak najwięcej informacji na temat Wilhelma Sasnala. Zwróćcie uwagę na inspiracje artysty.

- porównajcie obrazy Sasnala i fotografie Metinidesa. Które z wymienionych zdań, dotyczących prac Wilhelma Sasnala uznacie za słuszne? Udowodnijcie swój wybór.

Artysta rozwinął temat, wzbogacił o nowe wątki.

Uprościł kompozycję, zachowując nastrój ze zdjęcia.

Podszedł do tematu bardzo swobodnie – stał się on punktem wyjścia dla zupełnie nowego przedstawienia.

Skupił się na jednym elemencie obrazu, pomijając pozostałe.

Grupa II

Reprodukcje prac:

Marcin Maciejowski, Poręba Spytkowska, 2002

- za pomocą dostępnych materiałów (albumy, podręczniki, słowniki) odnajdźcie jak najwięcej informacji na temat autora pracy. Zwróćcie uwagę na inspiracje artysty.

- obraz Marcina Maciejowskiego jest szary jak codzienna gazeta. Jaki rodzaj fotografii wykorzystał Marcin Maciejowski?

- co waszym zdaniem wydarzyło się w Porębie Spytkowskiej? Dopiszcie artykuł do tej ilustracji.

Grupa III

Reprodukcje pracy:

Joseph Kosuth, Jedno i trzy krzesła, instalacja 1965

- za pomocą dostępnych materiałów (albumy, podręczniki, słowniki) odnajdźcie jak najwięcej informacji na temat autora pracy oraz wyjaśnijcie pojęcie „instalacja”.

Joseph Kosuth uznawany jest za współtwórcę sztuki konceptualnej.

Sztuka konceptualna (od łac. conceptus – pojęcie) – kierunek w sztuce nowoczesnej, którego początki sięgają lat 60tych XX wieku. Podstawą konceptualizmu jest założenie, że główną wartością dzieła sztuki jest jego koncept/idea (także proces twórczy) a nie materialny obiekt.

- wiedząc czym jest konceptualizm zastanówcie się jaką rolę w pracy Kosutha odgrywa fotografia. Jakie idee symbolizuje?

Grupa IV

Reprodukcja pracy:

Robert Kuśmirowski, Jazda godzinna na czas, performans 2007

- za pomocą dostępnych materiałów (albumy, podręczniki, słowniki) odnajdźcie jak najwięcej informacji na temat autora pracy oraz wyjaśnijcie pojęcie „performans”.

Dokumentacja pracy Roberta Kuśmirowskiego została wykonana w czasie zbiorowej wystawy „Klub Rowerowy” w galerii Kordegarda (filia Zachęty). W tekście towarzyszącemu prezentacji znajduje się fragment:

„Robert Kuśmirowski – artysta, który w przeszłości trenował kolarstwo, przygotował performans wyczynowy – jazdę w specjalnie przygotowanym stroju na przyrządzie treningowym dla kolarzy z Grupy Langa. Jego prezentację uzupełniają fotografie dokumentujące wcześniejszy „rowerowy” projekt artysty – przejazd na starym rowerze z Paryża przez Luksemburg do Lipska, przygotowany we współpracy z Galerie für Zeitgenössische Kunst w Lipsku w 2003 roku.”

- jaka rolę w przypadku performansu odgrywa fotografia?

- czy waszym zadaniem fotografia performansu staje się też dziełem sztuki?

Grupa V

Reprodukcja pracy:

Kazimierz Podsadecki, Miasto młyn życia, 1929

- za pomocą dostępnych materiałów (albumy, podręczniki, słowniki) odnajdźcie jak najwięcej informacji na temat autora pracy oraz wyjaśnijcie pojęcia: „fotomontaż”, „kolaż”.

- zastanówcie się z ilu fotografii składa się ta praca. Skąd one pochodzą? Postarajcie się przedstawić ich oryginalny kontekst.

- połączone razem fotografie wykorzystane przez Kazimierza Podsadeckiego tworzą nową kompozycję. Opiszcie treść tego dzieła sztuki – zwróćcie uwagę na jego tytuł.

Podsumowanie

Nauczyciel powtarza przerobiony na zajęciach materiał: przypomina poznane pojęcia oraz podkreśla rolę fotografii, jaka odgrywa ona w wielu innych dziedzinach sztuk wizualnych.

Praca domowa – fotografia jako narzędzie.

Uczniowie znają już możliwości jakie daje fotografia. Orientują się w innych dziedzinach sztuki, które posługują się fotografią. Zadanie domowe polega na podjęciu przez uczniów wyboru – do czego fotografia służy najlepiej, oraz wykonanie samodzielnej pracy w wybranej technice, np. praca malarska na bazie fotografii, dokumentacja performansu, kolaż fotograficzny etc.

Bibliografia:

„Wilhelm Sasnal. Lata walki”, katalog wystawy, Narodowa Galeria Sztuki Zachęta, Warszawa 2007.

Kuryłek D., Tatar E., Drągowska M., „Krótka historia Grupy Ładnie”, Kraków 2008.

Guzek Ł., „Sztuka instalacji”, Warszawa 2007.

Kosuth J., „Sztuka po filozofii”, [w:] „Zmierzch estetyki – rzekomy i autentyczny”, red. S. Morawski, Warszawa 1987.

Enrique Metinides

Enrique Metinides